

Музей сучасного мистецтва у Варшаві

виставка

Хто напише історію сліз
Художниці про права жінок

26.11.2021-27.03.2022

Wybrzeże Kościuszkowskie 22, Warszawa

Уже понад століття триває дискусія про репродуктивні права жінок. На цьому полі ведуть двобій різні бачення суспільства й держави, ролі релігії та меж свободи особистості. Хто у цій справі має вирішальний голос: суспільство чи самі жінки? Це питання спроможне фундаментально ділити людей і спричиняти агресію. У цій суперечці розмивається опис особистих, індивідуальних досвідів, передовсім — жіноча перспектива.

«Хто напише історію сліз» — це виставка про відносини між жіночим тілом і репресивним законодавством. Її назва запозичена з праці американської художниці Барбари Крюгер й робить акцент на виснажливому процесі здобуття жінками своїх прав. Представлені на виставці твори — це спроба побороти застій, що запанував у дискусії про аборт, подолати кризу вербальної й візуальної мови. Її мета — звільнити тему абортів від влади політичних кліше. Художниці беруть за підґрунтя справжні історії та вводять у свої роботи цілий спектр візуально-поетичних алюзій, уявлень і символів, що передають складність досвіду, пов'язаного з вагітністю й абортів.

Це конкретні людські досвіди роками перебували під табу, про яке не можна було й не годилося говорити. Виставка ж працює водночас із цим суспільним витісненням і з екзистенційним характером цього досвіду. Тому ми показуємо історію боротьби за права жінок — історичні події, що визначали чергові етапи цієї битви, даємо слово її учасницям, але також розглядаємо тему абортів через емоції, які надають їй екзистенційного й індивідуального виміру. Усе це ми побачимо, наприклад, у циклі офортів Паули Реґо 1999 року, що називається «Abortion series» (Про аборт). Сцени страждання, самотності й безнадії, зображені в дусі реалізму, відіграли ключову роль у боротьбі за репродуктивні права в Португалії в 2007 році.

Боротьба за права жінок ведеться по всьому світу, вона пов'язана зі змінами сучасних суспільств. Ми експонуємо праці, присвячені досвіду жінок із Аргентини, Іспанії, Ірландії, США, Португалії чи Польщі, з країн, які в останні роки стали місцем масових протестів і гарячої публічної дискусії. Дискусії, яка переважно — хоча не одразу — завершувалась визнанням повноти репродуктивних прав жінок.

Архітектура виставки була створена німецькою архітекторкою Йоанною Меєр-Гробрюгге. Вона відсилає до історичної експозиції «Womanhouse» (Дім жінок) 1972 року, яка вважається однією з перших виставок феміністичного мистецтва. Група студенток Каліфорнійського інституту мистецтв (CalArts) відремонтувала будинок у Лос-Анджелесі, що підпадав під знесення, і під наглядом своїх професорок Джуді Чикаго й Міріам Шапіро перетворила його на сюрреалістичну, просякнуту еротикою й гумором художню інсталяцію, присвячену різним сферам життя жінок. Меєр-Гробрюгге монументалізує цей домашній простір, а м'яка, створена з тканин архітектура, набуває форми вагіни, «початку світу».

Художниці

Архів громадських протестів, Artists' Campaign to Repeal the Eighth Amendment, Анн Марі Барі, Анна Беата Богдзевич, Андреа Баверз, Тоні Коукс, Сеселія Кондіт, Електра КБ, Рейчел Феллон, Віола Гловацька, Guerrilla Girls, Патриша Герл, Тереса Якубовська, Анна Янчишин-Ярос, Мая Клечевська, Домініка Ковиня, Барбара Крюгер, Ева Курилюк, Еліс Мер, Ана Мендіета, Фіна Міраєс, Міа Маларкі, Малгожата Мицек, Йоанна Пйотровська, Луїза Прадо де О. Мартінз, Паула Рего, Маріела Скафаті, Агата Словак, Елена Техада-Геррера, Тереса Тишкевич, Вероніка Висоцька.

Artists' Campaign to Repeal the Eighth Amendment

(засн. 2015 року в Ірландії)

Кампанія художниць за скасування восьмої поправки — це колектив, створений Сесілі Бреннан, Еліс Мер, Еньє Джордан і Полою Міген. Їхньою метою була мистецька підтримка *pro-choice*-кампанії перед референдумом 2018 року щодо скасування восьмої поправки до конституції Ірландії (правового акту, що прирівнює життя ембріона до життя вагітної жінки). Конституційний припис дієво запобігав законодавчим змінам, змушуючи сотні жінок на рік їздити робити аборт у клініки Англії.

Членкині Кампанії зробили ставку на витончені пластичні форми, характерну візуальну ідентифікацію й перформативні практики, черпаючи натхнення з релігійних процесій і церемоній. Одна з членкинь колективу, Рейчел Феллон, говорила: «Гадаю, візуальний аспект напрочуд важливий для людей, він справді змінює те, як ми бачимо речі. Якщо він не агресивний, то залишає простір для розмови замість конфронтації з догматичними фактами. Як противагу жахаючим світлинам, які використовують середовища *anti-choice*, ми пропонуємо візуальну культуру, сповнену надії». Прапори, стяги, накидки, плакати й костюми Кампанії належать нині до колекцій державних музеїв в Ірландії, а архів знаходиться під опікою Національного коледжу мистецтв і дизайну в Дубліні, де він був оцифрований і опрацьований науково. На виставці представлені малюнки з проектами прапорів із архіву НКМД, а також відео однієї з процесій під час Бієнале в Ліверпулі.

Андреа Баверз

(вона/її, 1965 р.н., живе і працює в Лос-Анджелесі, США)

Листи до Армії трьох, 2005, відео 55'38''

Випуск 5. Монтаж: Філ Рютінг

Люб'язно надано авторкою і Vielmetter Los Angeles

Андреа Баверз — американська художниця, заангажована в соціальні справи, зокрема займається правами жінок, працівників, мігрантів і підвищенням екологічної свідомості. Створює малюнки, відео й інсталяції. Баверз регулярно співпрацює з активістами, яких вона запрошує до активної участі у своїх виставках і прямої взаємодії зі світом мистецтва.

Letters to an Army of Three (Листи до Армії трьох) говорять про трьох жінок із регіону Затоки Сан-Франциско — про Пат Маггініс, Лені Філен та Ровені Гарнер, відомих як «Армія трьох», яка в 1964–1973 роках боролася за права жінок, зокрема за легальний аборт. Роками ця група жінок отримувала листи від людей, які шукали лікарів за кордоном, які могли б зробити безпечну операцію з переривання вагітності. У відео Баверз актори різного віку читають ці листи вголос, перериваючи мовчання про те, про що не можна було чи не годилося говорити. Старанно складені букети квітів, що нагадують голландські натюрморти, розмиваються з появою акторів, поєднуючи постать і квітку. Ці повільні кадри підкреслюють ключову для цієї праці напругу між словами і тишею.

Guerrilla Girls

(засн. 1985 року в Нью-Йорку, США)

У питаннях абарту Guerrilla Grils повертаються до традиційних цінностей, 1992/2021, цифровий друк на папері

© Guerrilla Girls, люб'язно надано guerrillagirls.com

Guerrilla Girls — це американська феміністична мистецька група, її членкині діють анонімно в масках горил, часто використовуючи прізвиська відомих художниць минулого як псевдоніми. Їхня мистецька діяльність проявляється в формі геппенінгів, мистецьких акцій, часто набуває також форми плакатів, книжок чи наклейок. Акції Guerrilla Girls оголюють сексизм і расові упередження на полі мистецтва, а також демістифікують образ жінок у політиці й популярній культурі.

Представлена праця має форму фікційної соціальної кампанії, метою якої є повернення до «традиційного підходу до питання абортів». Членкині колективу, услід за Карлом Н. Фландерсом, автором книжки «Abortion (Library in a Book)», виданої 1991 року, наводять аргументи про те, що до 1869 року Католицька церква допускала аборт у перші тижні вагітності. Метою праці було звернути увагу на те, що погляди на тему допустимості переривання вагітності змінювалися протягом століть, а підхід до репродуктивних прав — це наслідок суспільного договору, а не нав'язаного згори законодавства.

Анна Янчишин-Ярос

(вона/її, 1967 р. н., живе і працює в Кракові, Польща)

У місто, 1944, відео 22'00''

Колекція Малопольського Фонду Музею сучасного мистецтва

Анна Янчишин-Ярос — художниця, яка займається візуальним мистецтвом, випускниця факультету живопису Краківської академії мистецтв (1991). У своїй роботі поєднує багато різних медіа: перформанс, фотографії, інсталяції, інтерактивні об'єкти. Її роботи з 90-их років вписуються в напрямок критичного мистецтва.

Документація перформансу «У місто» вважається найбільш символічною роботою Янчишин-Ярос. Вона була створена тоді, коли ухвалено закон, що обмежує право на аборт, у 1993 році, і коментує зміну статусу жінки в польському публічному просторі. У рамках перформансу художниця повзає вулицями Кракова. Особливо важливим у цьому записі (за камерою стояла Аліція Жебровська) є реакції перехожих, які проявляють увесь спектр емоцій, від байдужості до агресії. Як зазначає Ева Татар, художниця повзла вулицями, дотримуючись правил дорожнього руху — трималася правого боку, переповзала дорогу на зелене світло і тд. Однак попри намагання повернути її в «вертикальне положення», вона вперто повертається в горизонтальне. Символічним і водночас гротескним завершенням фільму стала втеча від художниці жінки з дитячим візочком, яка прагнула уникнути взаємодії з нею.

Еліс Мер

(вона/її, 1956 р.н., живе й працює в Мейо й Дубліні, Ірландія)

Історія сліз, 2013, шовкова хустина.

Друк виконано у Школі мистецтв Глазго, Центр текстилю.

Пошито в Модному домі Дубліна. Екземпляр 200

Ombre V, 1997, папір, вугілля

Люб'язно надано Ірландським музеєм сучасного мистецтва

Еліс Мер — представниця візуального мистецтва, займається такими темами, як пам'ять, трансформація й проминання часу. Її роботи — скульптури, інсталяції, рисунки, графіка, відео — відсилають до класичних міфів і казок, що переосмислюються в сучасному суспільному контексті: Касандра, Мнемозина, Білосніжка, Гензель і Гретель. Художниця часто використовує нетривкі й делікатні матеріали, такі як ягоди, пелюстки троянд чи черепашки слимаків.

Еліс Мер — одна з основних засновниць Кампанії художниць за скасування восьмої поправки в Ірландії. На виставці представлені дві ранні роботи художниці, притаманні їй зацікавленню снами, міфами й диковинками. «Історія сліз» 2013 року — це вишита хустка з фігурою жінки у розпачі, яка дослівно «виплакала очі». Друга робота, рисунок вугіллям на папері, «Ombre V» — це також сюрреалістичне зображення довгого жіночого волосся. Волосся в роботах Мер з'являються як мірило проминання часу. Зміни, які відбуваються в суспільстві, можуть бути повільними, але вони неминучі.

Фіна Міраєс

(вона/її, 1959 р.н., живе і працює в Сабаделі, Іспанія)

Замасковане, 1976/2021,

Чорний друк на папері

Люб'язно надано авторкою і МАСВА, Музеєм сучасного мистецтва в Барселоні

—
Фіна Міраєс — представниця візуального мистецтва, чії роботи з 70-их років ХХ ст. поєднували перформанс і концептуалізм із екологічними й феміністичними ідеями. Особливою рисою її творчості була критика патріархату, а також черпання натхнення з природи як джерела сили й уяви. 1983 року Міраєс завершила мистецьку діяльність.

—
Цикл фотографій «Emmascarat» (із каталонської: замасковане) 1976 року показує опресивні умови життя жінок в часи режиму генерала Франко. В Іспанії в той час панував беззаперечний культ родини, а влада разом із Католицькою церквою обмежувала громадянські права жінок, роблячи їх абсолютно залежними від батьків, братів чи чоловіків (жінка не могла самостійно прийняти рішення щодо роботи чи подорожі). Законодавство тоді повернулося до норм ХІХ ст., частково ґрунтуючись на Кодексі Наполеона. Воно не передбачало, наприклад, покарання для чоловіка, який побив власну дружину з метою її таким чином «покарати» за зраду, розлучення були дорогі й доступні лише за згоди духовенства, аборти були повністю заборонені. Міраєс зробила фотографії вже після смерті Франко, фіксуючи похмурі емоції часів диктатури.

Луїза Прадо де О. Мартінз

(вона/її, 1985 р.н., живе і працює в Берліні, Німеччина)

Привид не-присутності, 2019, скульптура

Коли полум'я поглинало річку, 2018, відеосей 17'00''

Люб'язно надано авторкою

—
Луїза Прадо де О. Мартінз — бразильська художниця, авторка текстів і дослідниця. У своїй мистецькій і дослідницькій роботі займається питанням репродуктивних прав, плідності, колоніалізму, раси і статі. У своїй творчості вона часто акцентує на зв'язку між нищенням навколишнього середовища, колоніальною історією та біополітичним контролем залежних від раси тіл.

—
«Коли полум'я поглинало річку» — це відеосей, що є частиною більшої роботи під назвою «Топографія надміру», він розповідає про практики природного контролю народження, які використовує корінний народ Бразилії. Відео починається із закликання рослини «райський птах» (ayuowirí), яка росте в тропіках обох Америк. Під час європейської окупації континенту настійку з цієї рослини корінний народ Америки часто використовував як протизаплідний засіб, а в більшому дозуванні і як спосіб викликати викидень, а також сприймали це як стратегію спротиву диктату колоніалістів. Скульптура «Привид не-присутності» (2019) — це спроба закритися в об'єкті перформансу, що також відсилає до рослинних протизаплідних методів. Вона складається з сукні, яка використовувалась у спектаклі, спідниці, що належала мамі художниці, а також сорочки, яка належала її бабусі. До складних зв'язків між історіями жінок, їхніми життями й різними підходами до плідності й контролю народжуваності відсилають також інші матеріали, з яких зроблена робота, від гарного намиста до насіння рослин, які використовувалися як антиконцепція.

А-П-П

(засн. 2015 року в Польщі)

Архів публічних протестів,

Цифрова фотографія на папері, 2020/2021

Люб'язно надано художницями й художниками, також Галереєю «Jednostka»

—
Архів публічних протестів* — це колектив, який займається громадською фотографією, у дусі вулиці й енергії суспільних рухів. А-П-П присутня майже на кожному мітингу на захист прав жінок, сексуальних чи етнічних спільнот. Не цурається також документувати марші, організовані націоналістичними й релігійними середовищами. Світлини колективу

блискавично розходяться в соцмережах, це фіксація щоденної боротьби й мобілізації тисяч осіб у Польщі.

На виставці представлений вибір фотографій з Архіву, що були зроблені з осені 2020 до осені 2021 року, коли про себе заявило нове безкомпромісне покоління, змінюючи попередню мову й естетику протестів. На вулиці кількох сотень польських міст і містечок вийшли натовпи обурених жінок і чоловіків, які підтримують їхню боротьбу. Причиною мобілізації став вирок Конституційного суду, згідно з яким переривання вагітності через невиліковні вади плоду чи хворобу, що загрожує його життю, суперечить конституції. За деякими підрахунками це були найбільші вуличні протести в історії Польщі, і абсолютно точно найчисленніша громадянська хвиля після 1989 року. Цей протест охопив також малі містечка, де вуличні мітинги вимагали великої рішучості — необхідності виступити проти родини, сусідів, яких знаєш по імені, поліції, а також ксьонда.

*А-П-П — це Міхал Адамський, Марта Богданська, Кароліна Гембара, Лукаш Гловала, Марцін Крук, Агата Кубіс, Міхаліна Кучинська, Адам Лях, Аліція Лесяк, Рафал Мілях, Йоанна Мусял, Кріс Недентал, Войтек Радванський, Бартек Садовський, Кароліна Собель, Павел Стажец, Гжегож Велніцький, Давід Зелінський.

Тереса Якубовська

(вона/її, 1930 р.н., живе і працює в Польщі)

Перерване материнство, 1962,

ліногравюра на папері

Приватна колекція, Варшава

Тереса Якубовська — представниця візуального мистецтва, закінчила Факультет мистецтв в Університеті імені Миколая Коперника в Торуні (1953). Свою мистецьку кар'єру починала в часи відлиги. Це тоді, на хвилі переоцінки соцреалізму, вона наважилася на використання чорних уявлень, які критично ставилися до дійсності ПНР. Художниця донині займається графікою в техніці ліногравюри й ксилографії. Вона часто надає своїм роботам автобіографічних мотивів, як напр., «Пологи» (1958), «Наркоз» (1960), «Розлучення» (1961). Ці роботи називають чимось на кшталт інтимного щоденника художниці, витриманому в феміністичному тоні.

Ліногравюра «Перерване материнство» — це одна з небагатьох робіт польських художниць, що говорить про аборт. Ця робота, що є частиною інтимного щоденника Якубовської, це водночас портрет важкого жіночого досвіду в ПНР. Це своєрідне продовження роботи «Пологи», в якій художниця описала свої пологи як об'єктивуючі й травматичні. Як і «Перерване материнство» вона показує самотність жінки, яка через важкий процес аборту мусить пройти сама, зіштовхуючись із нечутливістю системи, суспільної й медичної. Чоловіків, потенційних кривдників, видно вгорі, в обрізаному кадрі. Трагедія жінки розгортається ніби під підлогою, по якій вони ступають, залишаються понад цим. Від жінки вони втікають, одягнені в халати, гротескні постаті акушерів, які несуть у відрах схожі на плоди форми. Ця робота — критика системи, яка декларувала гендерну рівність, але ставилася до жінок, як до речей.

Ева Курилюк

(вона/її, 1946 р.н., живе і працює в Парижі, Франція)

Аборт на телебаченні й наживо,

рисунок білою тушшю на папері, 1974

Наш павиний світ, 1967, офорт на папері

Люб'язно надано авторкою

Ева Курилюк — мистецтвознавиця, художниця, авторка інсталяцій, есеїстка й письменниця. Свій художній шлях вона починала в мистецьких групах 70-их років, таких як «Вершки» чи «За покращення», які мали амбіції відновити фігуративне мистецтво. Курилюк відсторонювалась від авангардних тенденцій, відчуваючи найбільші симпатії до гіперреалізму, якому присвятила книжку. Від початку в творчості художниці проявляється сильний автобіографізм — переконання, що мистецтво повинно бути «унікальним віддзеркаленням індивідуальної долі». У своїх роботах вона розповідала про стосунки, взаємини, емоції, а також про біологічний захват життям і сексуальністю.

У праці «Аборт на телебаченні» Курилюк показує пару: чоловіка й жінку одразу після сексу. Він лежить розслаблений і спокійно махає ногами, поруч із ним видно пташку й kota. Вона напружена, сидить на краю ліжка, дивиться програму, присвячену аборті. Телевізор стає екраном її уяви. На думку художниці, ця робота показує фундаментальну нерівність сексуальних взаємин чоловіка й жінки, бо на неї падає відповідальність за ймовірні небажані наслідки сексу. Робота «Наш павиний світ» була створена, коли Курилюк навчалася в Академії мистецтв, і метафорично вона говорить про життя художниці і її подруг у той час. Художниця розповідає про цю роботу так: «Це був бурхливий час, якщо йдеться про романтичні пригоди, початок і кінець стосунків. Час, що в житті молодих жінок тісно пов'язаний із вагітністю, викиднями й абортами».

Маріела Скафаті

(вона/її, 1973 р.н., живе й працює в Буенос-Айресі, Аргентина)

Мобілізація, 2020,

Інсталяція: полотно, акрил і шарніри

Люб'язно надано авторкою і галереєю «Isla Flotante»

Маріела Скафаті — представниця візуального мистецтва й ЛГБТ-активістка. Вивчала графічний дизайн, її головне медіа — це абстрактний живопис; свої картини вона вмонтовує у просторі інсталяції, підвішує під стінами, розкладає на підлогах і підвіконнях, обв'язує мотузками. Скафаті — співзасновниця аргентинського руху «Cromoactivismo», який черпає натхнення з теорії кольору й історії модернізму, тестуючи силу різних барв (вони використовують палітру Пантон як «кольорове поле битви») під час вуличних протестів і блокад.

Інсталяція «Мобілізація» була створена на Берлінському бієнале в 2020 році, під час пандемії COVID-19. Абстрактні картини Маріели Скафаті були розкладені в геометричні людські фігури, які склалися з квадратних і прямокутних «голів», «тулубів» і «кінцівок». Кожна з них представляє конкретну активістку, подругу Скафаті, якій художниця призначила конкретний колір, що віддзеркалює її темперамент, елемент також передає зріст жінки. Ця робота виникла як реакція на мобілізацію жіночих рухів по всьому світі в 2020 році, у складні пандемічні часи й період обмежень щодо громадських зібрань. В Аргентині в останні дні року, після десятиліть напруженої роботи й боротьби жіночих організацій, парламент проголосував за закон, що легалізує аборти до 14 тижня вагітності (закон набув чинності 24 січня 2021 року). Спершу ця інсталяція складалася з фігур, які марширували чи танцювали. Розміщення їх на підлозі нагадує про часи пандемічної гібернації, а також про відпочинок перед новим маршем. У справі прав жінок жодна перемога не дається раз і назавжди.

Агата Словак

(вона/її, 1994 р.н., живе і працює в Варшаві, Польща)

Автопортрет із повітряною кулькою,

2019, полотно, олія

Люб'язно надано авторкою і Фундацією галереї «Фоксаль»

Фрагмент інсталяції — Феміністка, сучасна відьма, 2019, інсталяція
Люб'язно надано авторкою і Фондацією галереї «Фоксаль»

Великодня картина, полотно, олія, 2019
Люб'язно надано авторкою і Веронікою Шварц-Броніковською

Художниця й авторка просторових об'єктів та тканин. У своїх картинах, що відсилають до традиції європейського живопису, вона використовує біографічні мотиви, теми з галузі антропології культури й фемінізму. Розмірковує над долею жінки у суспільстві, її сексуальності, над причинами виключення й історією божевілля. Повторюваним мотивом у творчості художниці є роль ритуалу, а також магії як альтернативних форм передачі знання й творення жіночих спільнот.

Представлена робота є частиною диплому Агати Словак «Я чудова, я велика художниця», захищеного 2019 року й доповненого кількома новішими картинами. У центрі знаходиться старе гінекологічне крісло, на якому лежить пошита художницею «жінка». З неї з'являється також тканинний плід. Додатково Словак у експресивних позах розклала навколо решту «ляльок», які через свою голизу, пози й розкуйовджене волосся нагадують відьом. Інсталяція відсилає до Чорного протесту, в якому жінки виборюють право вирішувати за своє тіло. Як стверджує художниця, це вираз поваги до феміністок, які намагаються виключити патріархальний дискурс, немов згадані середньовічні відьми. Інсталяція розкладена на підстилці з сіна, а вся композиція наводить на думку про примітивні умови, в яких відбувалися нелегальні аборти, але також вона асоціюється зі світом чортів і відьом.

Електра КБ

(вони/їх, вона/її, живе і працює в США)

Здобути волю, дійти до влади (Варшава)

2021, тканина, фліс, нитки, акрил

Здобути волю, дійти до влади (Червоний)

2021, фліс, нитки

Відділ захисту жінок I, 2021, фліс, нитки

Не під твоїм пануванням, я автономна система, 2015, нитки, тканина, акрил

Моє тіло — не предмет дискусії, 2021, фліс, нитки, тканина

Суспільне надбання, вижити, не вибачаючись, 2021, фліс, нитки, тканина

Люб'язно надано Електрою КБ

Електра КБ — американська художниця колумбійсько-українського походження, активістка на захист репродуктивних прав, сексуальних меншин і осіб із інвалідністю. Роботи Електри КБ часом мають подвійне життя — деякі з її банерів представлені в музеях як витвори мистецтва, а також видніються на демонстраціях, зокрема під час антиурядових протестів у Колумбії навесні 2021 року.

На виставці представлений цикл нових робіт Електри КБ. Велика тканина й кілька менших робіт, які становлять до неї коментар, використовують мотиви, характерні для творчості художниці-воїтельки (з уявної Теократичної Республіки Гаї), символ червоного хреста, маски, клейноди глобальних феміністичних протестів. Робота поєднує різні наративи виставки в дусі глобальної жіночої солідарності. Використаний художницею мотив блискавки відсилає до страйків жінок у Польщі. Блискавка, присутня в просторі польських міст — на прапорах, наклейках, графіті, масках, футболках — була створена Олею Ясьоновською, яка також є авторкою візуальної айдентики виставки «Хто напише історію сліз».

Паула Фігейроа Рего

(вона/її, 1935 р.н., народилася в Лісабоні, живе і працює в Лондоні, Англія)

Без назви 1, 1999, офорт на папері. Екземпляр 17, НС
Без назви 2, 1999, офорт на папері. Екземпляр 17, НС
Без назви 3, 1999, офорт на папері. Екземпляр 17, АР
Без назви 4, 1999, офорт на папері. Екземпляр 17, НС
Без назви 5, 1999, офорт на папері. Екземпляр 17, копія 2
Без назви 6, 1999, офорт на папері. Екземпляр 17, НС
Без назви 7, 1999, офорт на папері. Екземпляр 17, НС
Без назви 8, 1999, офорт на папері. Екземпляр 17, НС
Люб'язно надано Паулою Реґо й у Cristea Roberts Gallery Лондоні
© Paula Rego

—
Паула Фігейроа Реґо — португальська художниця й ілюстраторка. Юність її минула в часи режиму Антоніо де Олівейри в домі, де дбали про дух антифашизму. Вона ходила в католицьку школу св. Юліана в Каркавелуші, а потім вивчала мистецтво в Школі мистецтв Слейда в Лондоні. На ранньому етапі своєї творчості Реґо захоплювалась сюрреалізмом, в 70-их роках наблизилася до абстракції. У 90-их роках вона почала створювати свої цінні реалістичні фігуративні роботи (переважно пастелі), на які мала вплив творчість історичних художників, зокрема Дієго Веласкес.

—
Права жінок — це одна з провідних тем, яких торкається Паула Реґо. Художниця однозначно виступає за свободу вирішувати про власне тіло й використовує мистецтво (класичне, ілюстративне, легше для інтерпретації), щоб розповісти про індивідуальні трагедії, а також про вбудовану в традицію систему патріархального тиску. Скажімо, в циклі «Swallows the Poisoned Apple» (Ковтає отруєне яблуко, 1995) вона відсилає до казки про Білосніжку, зображуючи дорослу жінку, яка сповзає з дивана й переживає тортури після отруєння.

—
Представлені на виставці літографії походять із циклу «Про аборт». Вони були створені після референдуму 1998 року в Португалії, який стосувався права на переривання вагітності. Він не приніс очікуваних змін у законодавстві, що викликало у художниці потребу підтримати рух *pro-choise* за допомогою вражаючих картин. Праці Реґо, пастелі й літографії, часто репродукують, використовують як газетні ілюстрації, вони відомі загалу, на думку прем'єр-міністра Португалії Жозе Сократеша, вони доклалися до успіху другого референдуму, організованого 2007 року. Художниця так прокоментувала свої роботи: «Вони наголошують на страху й болю, пов'язаними з нелегальним абортom, до якого вдавалися жінки у відчаї. Передовсім неправильно криміналізувати жінок. Заборона змушує жінок шукати допомогу в абортивному підпіллі».

Барбара Крюгер

(вона/її, 1945 р.н., живе і працює в Нью-Йорку і Лос-Анджелесі, США)

Хто напише історію сліз? 1987, бромисто-срібна фотографія, трафаретний друк на папері

Люб'язно надано художницею і ЗКМ | Центр мистецтва й медіа Карлсруе

Без назви (Твоє тіло — поле битви), 1991, оригінальний плакат, офсетний друк на папері
Приватна колекція

Проект плакату Без назви (Твоє тіло — поле битви), з перекладом з англійської на польську авторства Кшиштофа Водічка, 1991, офсетний друк на папері

Приватна колекція

—
Барбара Крюгер — американська концептуальна художниця. У своїх роботах часто послуговується чорно-білою фотографією, на яку накладає вимовні написи, що складаються в біло-червоний текст Futura Bold Oblique чи Helvetica Ultra Condensed. Фрази в її роботах часто містять особові й присвійні займенники, такі як «ти», «твій», «я», «ми» й «вони», відсилають до культурних конструкцій влади, ідентичності, споживацтва й сексуальності.

«Твоє тіло — поле битви» — це найвідоміша в Польщі робота Барбари Крюгер. Уперше вона з'явилася на вулицях польських міст в 1991 році завдяки співпраці художниці з Міладою Слізінською, тогочасною кураторкою Центру сучасного мистецтва «Уяздовський замок». Це відбувалося тоді, коли польський парламент обговорював закон про аборти, який зрештою прийняли 1993 року, згідно з яким аборт допускався у трьох випадках: коли є загроза життю і здоров'ю жінки, при незворотніх вадах плоду і коли вагітність настала внаслідок зґвалтування чи правопорушення. Роботу було створено чотирма роками раніше, в 1989 році, на потреби відомого Маршу жінок на Вашингтон 9 квітня 1989 року — протесту, в якому американки захищали вирок Верховного суду з 1973 року в справі Роу проти Вейд, що допускав легальний аборт. «Хто напише історію сліз?», робота, яка дала назву виставці в Музеї сучасного мистецтва в Варшаві, була створена двома роками раніше й має схожу агітаційну естетику. Ці роботи Барбара Крюгер нещодавно представила в новій версії на виставці «Abortion is Normal» у галереї «Eva Presenhuber», прибуток від якої було перераховано у «Planned Parenthood», американську організацію, що захищає репродуктивні права.